

WARSZTATY DLA MŁODZIEŻY POLSKIEJ I IZRAELSKIEJ „ŚLADY MIASTA”

OŚRODEK „BRAMA GRODZKA – TEATR NN”, LUBLIN 2010.

OPRACOWANIE: MILENA MIGUT.

TŁUMACZENIE: J. HEBRAJSKI – MIRIAM BORENSTEIN, J. ANGIELSKI – MILENA MIGUT.

Fundacja
Orange

PORTA
LUBLIN

Warsztat przedstawia miasto żydowskie w przedwojennym Lublinie. Uczestnicy warsztatów poznają miejsca związane z kulturą żydowską Lublina oraz miejsca charakterystyczne dla współczesnego Izraela. Podczas wspólnych ćwiczeń uczestnicy, pracując w polsko-izraelskich grupach, tworzą plan Lublina, poznają i korzystają ze zdjęć przedwojennego miasta i współczesnego Izraela oraz projektują wielokulturowe miasto. Wspólne spotkanie Polaków i Izraelczyków stwarza warunki umożliwiające wzajemne poznanie się i nawiązanie obustronnych kontaktów.

Czas warsztatu: 120 min.

Grupa docelowa: młodzież ponadgimnazjalna z Polski i Izraela.

Ilość uczestników: 20-40 osób.

Ilość grup ćwiczeniowych: 5.

Po warsztatach uczestnicy będą umieć:

- rozpoznawać miejsca na przedwojennych zdjęciach Lublina,
- scharakteryzować, jak wyglądało miasto żydowskie w przedwojennym Lublinie,
- wytłumaczyć, kim jest Icchak Jakub Horowitz – Widzący z Lublina,
- wskazać różnice między wyglądem miasteczka żydowskiego i chrześcijańskiego na przykładzie przedwojennego Lublina,
- wypowiedzieć się na temat korzyści i utrudnień wynikających z zamieszkiwania różnych grup religijnych/kulturowych na małym terytorium.

Materiały źródłowe:

1. Zdjęcia i plany Lublina: <http://tnn.pl/ikonografia.php> (dostęp: marzec 2010),
2. Zdjęcia Izraela: <http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Israel?uselang=pl> (dostęp: marzec 2010).

Materiały pomocnicze:

- przybory do pisania i rysowania (markery, flamastry, kredki),
- nożyczki (5 sztuk),
- klej (5 sztuk),
- taśma klejąca,
- papier kolorowy (5 bloków),
- etykiety samoprzylepne (20-40 sztuk),
- papier pakowy (5 arkuszy) (najlepiej z zaznaczonym planem przedwojennego Lublina),
- plan przedwojennego i współczesnego Lublina [zał.3].

Przebieg warsztatów

Powitanie i wprowadzenie do warsztatów (5 min.)

Prowadzący wita uczestników. Pyta, dlaczego Lublin znalazł się na trasie wycieczki Izraelczyków. Pyta wszystkich uczestników, co wiedzą o wielokulturowej przeszłości miasta. Wyjaśnia, że warsztat dotyczy będzie wielokulturowej przeszłości Lublina i przedwojennych relacji między ludnością polską a żydowską, zamieszkującą Lublin przed wojną.

1. Ćwiczenie – Napisz swoje imię (10 min.)

Potrzebne materiały: etykiety samoprzylepne (20-40 sztuk).

Uczestnicy warsztatów siadają w kręgu. Każdy uczestnik otrzymuje przylepny papier, na którym pisze swoje imię we własnym języku. Następnie Polacy pytają Izraelczyków, jak zapisać imiona po hebrajsku i pomagają Izraelczykom zapisać ich imiona w języku polskim. W rezultacie każdy uczestnik ma na przylepnym papierze napisane swoje imię w dwóch językach. Zapisane imiona są wspólnie powtarzane.

2. Ćwiczenie integracyjne – Znajdź kogoś, kto... (15 min.)

Potrzebne materiały: długopisy, zał. 2.

Uczestnicy warsztatów pozostają w kręgu i dostają ankiety [zał. 2] zawierające opisy osób. Każdy uczestnik, chodząc po sali, ma odnaleźć osoby „pasujące” do ankietowych opisów i wpisać ich imię na swojej ankiecie. Jednej pytanej osobie można zadać maksymalnie trzy pytania.

Kiedy uczestnicy wypełnią większość pól w swojej ankiecie, siadają w kręgu i prowadzący pyta, czyje imiona zostały wpisane w kolejnych polach. Prowadzący pyta na końcu, kto wie, kim był Icchak Jakub Horowitz oraz kto był kiedykolwiek na ulicy Szerokiej 28.

Podsumowaniem ćwiczenia jest rozmowa na temat Icchaka Jakuba Horowitza, słynnego lubelskiego cadyka, zwanego Widzącym z Lublina. Przy ulicy Szerokiej 28 znajdował się jego dom. Prowadzący tłumaczy, że miejsce to dziś nie istnieje, ale istnieje pamięć o miejscu, o Widzącym i społeczności żydowskiej mieszkającej przed wojną w Lublinie. Prowadzący informuje, że podczas warsztatów zostaną odnalezione także inne ślady dawnych miejsc żydowskich w Lublinie.

3. Ćwiczenie – Co to za miejsce? (15 min.)

Potrzebne materiały: zał. 3, taśma klejąca.

Uczestnicy pozostają w kręgu. Prowadzący rozdaje każdemu uczestnikowi dwa identyczne zdjęcia [zał. 3], prosząc o przypięcie jednego na plecach wybranej osoby, tak aby ona nie wiedziała, jakie zdjęcie ma przypięte. Drugie zdjęcie każdy z uczestników zostawia na jednym z krzeseł. W efekcie na każdym krześle położone jest inne zdjęcie, a ich odpowiedniki wiszą na plecach uczestników. Każdy uczestnik ogląda zdjęcia na krzesłach i ma za zadanie, chodząc po sali i pytając różne osoby, wywnioskować, które z tych zdjęć jest powieszona na jego plecach. Każdy uczestnik może zadać jednej osobie tylko jedno pytanie. Pytania muszą być tak skonstruowane, aby można na nie było odpowiedzieć „tak” lub „nie”.

Kiedy już uczestnicy odgadną, jakie zdjęcie mają na plecach, odnajdują je na jednym z krzeseł i siadają na nim. Każdy zdejmuje z pleców swoje zdjęcie i sprawdza, czy jest takie samo, jak zdjęcie, które wybrał. Każdy pokazuje „swoje” zdjęcie i próbuje wytłumaczyć, co ono przedstawia. W razie problemów prowadzący pomaga w tym zadaniu oraz dopowiada szczegóły o każdym z tych miejsc.

UWAGA: zdjęcia mogą się powtarzać – w zależności od ilości uczestników warsztatu, należy przygotować odpowiednią ilość zdjęć.

4. Ćwiczenie – Moje idealne miasto (45 min.)

Potrzebne materiały: 5 zestawów zawierających: przybory do pisania i rysowania (markery, flamastry, kredki), nożyczki, klej, taśmę klejącą, papier kolorowy, szary karton (najlepiej z zaznaczonym planem przedwojennego Lublina), plan przedwojennego i współczesnego Lublina [zał. 4].

Prowadzący warsztaty dzieli uczestników na 5 grup. Każda grupa otrzymuje karton szarego papieru, klej, markery i flamastry, kolorowy papier oraz zestaw zdjęć pokazujących przedwojenny Lublin (zarówno chrześcijański, jak i żydowski – zdjęcia z poprzedniego ćwiczenia – zał.2). Uczestnicy mają za zadanie zaprojektować miasto, w którym chcieliby mieszkać, tak aby odpowiadało ono zarówno Izraelczykom, jak i Polakom. Projektując miasto, należy wykorzystać otrzymane zdjęcia. Prowadzący zwraca uwagę, że nazwy ulic powinny być zapisane po polsku i po hebrajsku.

Uczestnicy, techniką kolażu, projektują miasto, umieszczając na jego planie zdjęcia synagogi, mykwy, targu, kościoła, szkoły polskiej i Talmud-Tory, dorysowują sklepy, uliczki...

Każda z grup prezentuje swój plan, tłumacząc, dlaczego zdecydowała się wykorzystać dane elementy. Prowadzący pokazuje plan współczesnego Lublina i porównuje różnice w planie miasta przedwojennego i obecnego [zał. 4].

5. Dyskusja – Razem, ale jak? (15 min.)

Prowadzący moderuje w kręgu dyskusję na temat hipotetycznego wyglądu Lublina i innych miast i miasteczek (sztetl), gdyby nadal mieszkali w nich Żydzi. Zadaje pytanie, jakie mogłyby występować trudności w funkcjonowaniu różnorodnej społeczności, pyta także o korzyści wynikające ze współistnienia obok siebie dwóch różnych grup kulturowych/religijnych w jednym miejscu.

Podsumowanie warsztatów

Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólną pracę podczas warsztatów, przypomina ważniejsze fakty związane z przedwojenną historią Lublina oraz prosi uczestników o krótkie podsumowanie wspólnej pracy.